

Posudek vedoucí bakalářské práce:

Lucie HESOUNOVÁ, Urbář fary Horažďovice z roku 1773.

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2007, 75 stran

Urbáře patří mezi nejzajímavější prameny, kterým byla v historiografii věnována nezanedbatelná a zasloužená pozornost. Bohužel to platí zejména pro urbáře z období středověku a počátků novověku, zhruba do roku 1600 či 1650, kdežto mladší soupisy zatím zpracování unikají. Tím spíše to platí pro novověké urbáře z církevního prostředí, byť jsou i z tohoto období dochovány.

O to záslužnější je práce Lucie Hesounové, která si za téma své práce vybrala urbář (resp urbáře – jak se během zpracování ukázalo) fary Horažďovice z roku 1773. Jejím hlavním úkolem bylo připravit edici tohoto pramene – a hned na počátku je třeba konstatovat, že se s tímto úkolem vyrovnala úspěšně. Edice (s. 41 – 64) je zpracována kvalitně, paleograficky i jazykově zvládla L. Hesounová text bez problémů, poradila si s rozvedením všech zkratk a výborně se vypořádala i s paralelním zpřístupněním obou urbářů a odlišením tří různých písarů, doplnila i označení jednotlivých stránek (byť originální foliaci či paginaci pramen postrádá). Edice je doplněna sice stručnou, ale zcela postačující ediční poznámkou, takže výsledný text zcela odpovídá platným edičním zásadám.

Edice sama ovšem tvoří přílohu poměrně rozsáhlého doprovodného textu, jímž L. Hesounová svou práci doplnila a který je rozdělen do šesti kapitol. Po stručném a nezbytném úvodu (s. 7) následuje kritika pramenů a literatury (s. 8 – 11), kde autorka podává především cenné informace i o dalších doplňujících pramenech, a stručně hodnotí použitou literaturu. Nechybí přitom nejdůležitější práce (snad až na studii B. Zilynské o záduší, příp. K. Adamové o železných kravách), za doplnění by stály snad ještě alespoň některé další tituly týkající se urbářů.

Další kapitola, Fary v 18. stol. (s. 12 – 16) je jakýmsi uvedením do problematiky církevních dějin v Čechách v daném období a stručně seznamuje se strukturou pražské arcidiecéze, informuje o farách a farářích (i dalších osobách v rámci fary) a samostatnou pozornost věnuje farním příjmům a výdajům.

Poté se již autorčin zájem přesouvá přímo na faru v Horažďovicích a příslušný oddíl (s. 17 – 26) pojednává tentokrát již důsledněji o jejích fundátorech a patronech, o vývoji fary a jejího hospodaření (zvláštní místo přitom patří kostelnímu účtu taktéž z roku 1773),

o farářích a konečně i o jednotlivých přiřazených vesnicích, kde byly využity i údaje berní ruly a tereziánského katastru.

Následující kapitola (s. 27 – 28) se zabývá diplomatickým rozbořem urbářů, který sice není příliš rozsáhlý, ale obsahuje vše podstatné, jeho součástí je i stručný paleografický rozbor písma všech tří písařů, kteří se podíleli na sepsání urbářů (vhodné by bylo doplnit odkaz na obrazovou přílohu). Náplní poslední kapitoly pak je obsahový rozbor urbářů (s. 29 – 34), v rámci něhož autorka sleduje jednotlivé kategorie poddaných ve všech vesnicích (tj. sedláky, chalupníky a domkáře) a jejich povinnosti, neopomíná ani obecní majetek. Všechny údaje přitom zpracovala do přehledných tabulek, zařazených v příloze, souhrnné příjmy z jednotlivých vesnic pak uvádějí tabulky v textu (s. 34)

Práce je zakončena Závěrem, který obsahuje shrnutí dosažených výsledků. Nechybí obligátní seznamy – seznam použitých zkratk, seznam pramenů a literatury a seznam příloh, které tvoří kromě již zmíněné edice, ediční poznámky a tabulek (mj. i tabulky podávající přehled majitelů domů podle čísel popisných) ještě několik vhodně zvolených vyobrazení (mapka, ukázky textu s písmem všech písařů, pečeť).

Práce L. Hesounové má dobrou formální úroveň, je psána bez překlepů a gramatických chyb či chyb v interpunkci (což bohužel nebývá v pracích tohoto druhu samozřejmé), vyznačuje se i dobrou grafickou úrovní, má logické a jasné členění. Připomínky by bylo možno vznést jen k některým detailům (např. na s. 13 – k vykonávání církevního úřadu, resp. působení v církevní správě, nestačilo složení zkoušek, ale nezbytné bylo i kněžské svěcení; s. 14 – vnitřní zařízení nepřecházelo vždy na nástupce), cenné by bylo sestavení příjmů a výdajů podle kostelního účtu do tabulky (s. 15 – 16), vytvoření souhrnné tabulky (či grafu) pro jednotlivé kategorie poddaných nebo doplnění celkových součtů pro jednotlivé skupiny příjmů ze všech vesnic (s. 34), celkové vyznění práce to ale nijak nenarušuje.

Lucie Hesounová si osvojila a ve své práci prokázala bezpečnou znalost dané problematiky a vytvořila si solidní předpoklady pro budoucí zkoumání, v němž, jak naznačuje v závěru, se chystá pokračovat. Její bakalářská práce jednoznačně splňuje nároky kladené na práce tohoto druhu, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „výborně“.

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

Českých Budějovicích dne 25. května 2007